

Emisijas kvotu tirdzniecības sistēma

Publicēts: 14.02.2023.

VARAM pieņemtie lēmumi par emisijas kvotām

[Skatīt vairāk](#)

Eiropas Savienības emisiju kvotu tirdzniecības sistēmas 3. periods

[Skatīt vairāk](#)

Eiropas Savienības emisiju kvotu tirdzniecības sistēmas 4. periods

[Skatīt vairāk](#)

Aviācijas sektors Eiropas Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā

[Skatīt vairāk](#)

VARAM pieņemtie lēmumi par emisijas kvotām gaisa kuģu operatoriem

[Skatīt vairāk](#)

Eiropas Savienības Emisijas kvotu tirdzniecības sistēma

[Skatīt vairāk](#)

Informācijas sistēmu izmantošana

[Skatīt vairāk](#)

Eiropas Savienības emisiju tirdzniecība

ANO Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Parīzes nolīguma ietvaros valstis nosaka savus nacionāli noteiktos devumus (turpmāk – NDC), jeb siltumnīcefekta gāzu (turpmāk – SEG) emisiju samazināšanas mērķus. Latvijas pienākumi Parīzes nolīguma kontekstā būs īstenot saistības, ko paredz Eiropas Savienības (ES) NDC. Lai īstenotu Parīzes nolīguma mērķus ES ietvaros, kopējais SEG emisiju samazināšanas mērķis sektoriem ir sadalīts divās daļās – ES Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā (turpmāk – ES ETS) aptvertie sektori un ES ETS neaptvertie sektori. ES ETS operatori kopīgi visā ES ir jāsamazina SEG emisiju apjoms par 21 % līdz 2020. gadam un par 43 % līdz 2030. gadam (salīdzinot ar ES ETS aptvertu sektoru SEG emisiju apjomu 2005. gadā) (turpmāk – ES ETS mērķis).

2021. gada 14. jūlijā Eiropas Komisija (EK) nāca klajā ar apjomīgu pārskatīto normatīvo aktu priekšlikumu pakotni visai Eiropas Savienības (ES) tautsaimniecības transformācijai, kas izstrādāta, lai šajā desmitgadē veiksmīgi īstenotu Eiropas Zaļo kursu, līdz 2030. gadam, sasniedzot jauno, kāpināto ES mērķi – vismaz 55% siltumnīcefekta gāzu (SEG) emisiju neto samazinājumu salīdzinoši ar 1990. gadu, – bet 2050. gadā Eiropa sasniegtu klimatneitralitāti (*Fit For 55* pakotne). *Fit For 55* pakotne paredz būtisku lomu arī ES ETS stiprināšanai. Plānots, ka ES ETS operatori kopīgi visā ES ir jāsamazina SEG emisiju apjoms par 61 % līdz 2030. gadam līdzšinējo 43% vietā (salīdzinot ar ES ETS aptvertu sektoru SEG emisiju apjomu 2005. gadā) (turpmāk – ES ETS mērķis).

ES ETS tika izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 13. oktobra Direktīvu 2003/87/EK, ar kuru nosaka siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas izveidi Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK. ES ETS darbību ES un Latvijā uzsāka 2005.gada 1.janvārī. Atbilstoši Direktīvas 2003/87/EK nosacījumiem, sistēma iedalīta vairākos periodos – 2005.-2007.gada periods, 2008.-2012.gada periods, 2013.-2020.gada periods, 2021. – 2030. gada periods utt.

Sākotnēji ES ETS dalībnieki bija rūpnieciskās iekārtas energoietilpīgajās tautsaimniecības nozarēs, tai skaitā elektroenerģijas un siltumenerģijas, cementa, keramikas, tērauda, stikla u.c. ražošanas iekārtas. No 2012. gada ES ETS sistēmā ir iekļauti gaisa kuģu operatori saskaņā ar [Direktīvu 2008/101/EK](#), aptverot emisijas no visiem iekšzemes un starptautiskajiem gaisa kuģiem, kas ielido vai izlido no kādas Eiropas Savienības lidostas. No 2013. gada ES ETS tika iekļautas papildus nozares, piemēram, primārā un sekundārā alumīnija ražošana, minerālvates izolācijas materiālu ražošana, ģipša žāvēšana vai apdedzināšana, ģipškartona sausā apmetuma plātņu un citu ģipša izstrādājumu ražošana, amonjaka un slāpekļskābes ražošana utt.

Vairāk informācijas par ES ETS pieejama [Eiropas Komisijas mājas lapā](#).

Latvijas Emisijas kvotu tirdzniecības sistēma

Latvijas Emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas dalībnieki ir operatori, kuri saskaņā ar likuma “Par piesārņojumu” prasībām atbilstoši Ministru kabineta 2012. gada 13. novembra noteikumiem Nr. 769 “Noteikumi par stacionāro tehnoloģisko iekārtu dalību Eiropas Savienības emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā” (turpmāk – MK Noteikumi Nr. 769), ir saņēmuši SEG atļaujas, un kuri veic kādu no likuma “Par piesārņojumu” 2. pielikuma I daļā minētajām darbībām.

Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes, pēc iekārtas darbības vietas, izsniedz SEG atļaujas, kuras publiski ir pieejamas [Valsts vides dienesta tīmekļa vietnē](#)

Atbilstoši likuma "Par piesārņojuma" nosacījumiem ES ETS brīvprātīgi ir iesaistīti arī tie iekārtu operatori, kuri veic likuma "Par piesārņojuma" 2. pielikumā minētās piesārņojošās darbības, bet kuru ražošanas jauda vai saražotais produkcijas apjoms nepārsniedz likumā minēto rādītāju robežvērtības. Par pilntiesīgiem sistēmas dalībniekiem šie operatori kļūst tikai pēc Eiropas Komisijas apstiprinājuma.

Visiem emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas Latvijas operatoriem ir šādi pienākumi:

Operatoriem ir jāveic emisiju monitorings kārtībā, kura ir noteikta operatora sagatavotajā monitoringa plānā, kas ir iekļauts operatoram izsniegtajā SEG atļaujā.

2018. gada 19. decembrī Eiropas Komisijā tika apstiprinātas divas regulas ES ETS ceturtajam periodam (2021.-2030.gads):

- Eiropas Komisijas 2018. gada 19. decembra Regula Nr. 2018/2066 par siltumnīcefekta gāzu emisiju monitoringu un ziņošanu saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK un ar ko groza Komisijas Regulu (ES) Nr. 601/2012 ([2021. gada janvāra konsolidētā versija](#));

- Eiropas Komisijas 2018. gada 19. decembris Regula Nr. 2018/2067 par datu verifikāciju un verificētāju akreditāciju saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2003/87/EK ([2021. gada janvāra konsolidētā versija](#)).

Katru gadu līdz 20. janvārim stacionāro iekārtu operatoram Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai, saskaņā ar Ministru kabineta 2021. gada 29. jūnija noteikumiem Nr. 449 "Emisijas kvotu piešķiršanas kārtība stacionāro tehnoloģisko iekārtu operatoriem", jāsniedz informācija par visām plānotajām pārmaiņām attiecībā uz iekārtām, kā arī jāsniedz informācija par iepriekšējo divu gadu darbības līmeņiem. Informāciju iesniedz sūtīt to uz e-pasta adresi es.ets@varam.gov.lv.

Katru gadu līdz 15. martam ETS ziņošanas sistēmā tiek iesniegti šādi ziņojumi:

Stacionāro iekārtu un gaisa kuģu operatori, saskaņā ar MK Noteikumu Nr. 769 prasībām, iesniedz sagatavotu un verificētu ikgadējo emisiju ziņojumu un ziņojumu par finanšu līdzekļu izlietojumu, kurus operators attiecīgajā kalendāra gadā ir guvis, pārdodot emisijas kvotas, kas viņam bija piešķirtas bez maksas. Šos ziņojumus var verificēt valsts aģentūras "Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs" akreditēts verificētājs vai verificētājs, kurš saskaņā ar Eiropas Komisijas regulu Nr. 2018/2067 ir akreditēts citā ES dalībvalstī.;

Stacionāro iekārtu operatoriem ETS ziņošanas sistēmā ir jāiesniedz arī, saskaņā ar MK Noteikumu Nr. 769 prasībām, sagatavotu un verificētu ikgadējo darbības līmeņa ziņojumu. Attiecībā uz ikgadējo darbības līmeņa ziņojumu verificēšanu MK Noteikumos Nr. 769 ir noteikts, ka darbības līmeņa ziņojumus var verificēt valsts aģentūras "Latvijas Nacionālais akreditācijas birojs" akreditēts verificētājs vai verificētājs, kurš saskaņā ar Eiropas Komisijas regulu nr. 2018/2067 ir akreditēts citā ES dalībvalstī.

Katru gadu līdz 30. aprīlim stacionāro iekārtu un gaisa kuģu operatoriem ir jānodod valstij tāds emisijas kvotu apjoms, kas atbilst verificētā un apstiprinātā emisiju ziņojumā norādītajam apjomam. Informācija par emisijas reģistru un pieejamajiem pakalpojumiem ir pieejama ["Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra" mājas lapā](#).

Ja operatora ikgadējās emisijas ir zemākas nekā viņiem piešķirtais ikgadējais bezmaksas emisijas kvotu apjoms, tad operators, izmantojot emisijas reģistru, var pārdot emisijas kvotu pārpalikumu tirgū vai arī tās uzkrāt nākamajiem gadiem. Tomēr, ja operatori paredz, ka viņu emisijas pārsniegs ikgadēji piešķiramo bezmaksas emisijas kvotu apjomu, viņi var veikt pasākumus savu ikgadējo emisiju samazināšanai, piemēram, investējot efektīvākās tehnoloģijās vai darbībās, vai arī iegādāties papildu emisijas kvotas tirgū, lai nosegtu starpību starp piešķirtajām bezmaksas emisijas kvotām un verificēto emisiju apjomu.

Stacionāro iekārtu operatori savu saistību izpildei var izmantot tikai citu stacionāro iekārtu emisijas kvotas un nevar izmantot gaisa kuģu operatoru emisijas kvotas. Savukārt gaisa kuģu operatori savu saistību izpildei var izmantot gan emisijas kvotas no stacionārajām iekārtām, gan citu gaisa kuģu operatoru emisijas kvotas.

<https://www.kem.gov.lv/lv/emisijas-kvotu-tirdzniecibas-sistema>